

Avalent>Perekonnaasjad ja pärimine>Abielu lahutamine ja kooselu lõpetamine

Abielu lahutamine ja kooselu lõpetamine

Sloveenia

1 Millistel tingimustel abielu lahutatakse?

Sloveenia õiguse kohaselt on abielulahutus võimalik järgmistel juhtudel:

abikaasade vastastikusele kokkuleppele;

kokkuleppel notari juures;

avalduse alusel (hagita menetlus).

a) Abikaasade vastastikusele kokkuleppele abielu lahutamise korral lahutatakse abielu kohtus perekonnaseadustiku (*Družinski zakonik*) artikli 96 alusel tingimusel, et abikaasad on jõudnud kokkuleppele ühiste laste (kui neid on) hooldamise, kasvatamise ja ülalpidamise küsimustes ning laste ja vanemate suhtlusõiguse küsimustes kooskõlas perekonnaseadustikuga ning et abikaasad on esitanud täitmisele pööratava notariaalakti vormis kokkuleppe ühisvara jagamise kohta, selle kohta, kes jääb või asub elama nende eluasemesse, ning selle abikaasa ülalpidamise kohta, kellel puuduvad elatusvahendid ja kes on temast sõltumatutel põhjustel töötü.

Enne kui kohus abielu lahutab, peab ta kindlaks tegema, kas abikaasadevahelise kokkuleppega tagatakse nende ühiste laste (kui neid on) hooldamine, kasvatamine ja ülalpidamine ning laste ja vanemate suhtlus kooskõlas laste huvidega. Kui kohus leiab, et abikaasadevaheline kokkulepe ei ole laste huvides, lükkab ta abielu vastastikusele kokkuleppele lõpetamise avalduse tagasi.

b) Kui abikaasad, kellel ei ole lapsi, kelle suhtes nad teostavad vanemlikku vastutust, soovivad lahutust ja jõuavad kokkuleppele ühisvara jagamises, selles, kes jääb või asub elama nende eluasemesse, ning selle abikaasa ülalpidamises, kellel puuduvad elatusvahendid ja kes on temast sõltumatutel põhjustel töötü, taotlevad nad notarilt abielu lõpetamise kokkuleppe notariaalselt tõestamist. Abielu lõpeb notariaalakti allkirjastamisega. Notariaalakti alusel tehakse abielulahutuse kande rahvastikuregistrisse. Kaheksa päeva jooksul alates notariaalselt tõestatud kokkuleppe sõlmimisest edastab notar notariaalakti haldusametusele, kes teeb abielulahutuse kande rahvastikuregistrisse (perekonnaseadustiku artikkel 97).

c) Juhul kui abielu on mis tahes põhjusel muutunud talumatuks, võib kumbki abikaasa taotleda lahutust. Kui kohus lõpetab abielu eelmise lõike alusel, teeb ta kooskõlas perekonnaseadustikuga ühtlasi otsuse abikaasade ühiste laste (kui neid on) hooldamise, kasvatamise ja ülalpidamise ning vanematega suhtluse küsimuses. Enne kui kohus teeb otsuse eelmise lõike alusel, peab ta kindlaks tegema, kuidas kõige paremini kaitsta lapse huve (perekonnaseadustiku artikkel 98).

Enne abielu lahutamise hagi või vastastikusele kokkuleppele lahutamise avalduse esitamist läbivad abikaasad nõustamise sotsiaalteenuste keskus (*center za socialno delo*), välja arvatud juhul, kui:

neil ei ole ühiseid lapsi, kelle suhtes nad teostavad vanemlikku vastutust;

üks abikaasadest on vaimselt ebakompetentne;

ühe abikaasa elu- või viibimiskoht on teadmata;

üks abikaasadest või mõlemad abikaasad elavad välismaal.

Eelneva nõustamise eesmärk on aidata abikaasadel veenduda, kas nende paarisuhe on purunenud niivõrd, et abielu on vähemalt ühele abikaasadest muutunud talumatuks, ning kas abielu võib olla võimalik veel päästa. Eelneval nõustamisel osalevad abikaasad ilma esindajateta (perekonnaseadustiku artikkel 200).

2 Millistel alustel abielu lahutatakse?

Perekonnaseadustiku alusel on abielu lahutamine võimalik ainult ühel põhjusel – kui abielu on muutunud talumatuks. See tähendab, et abielu on lagunenu nii täielikult ja püsivalt, et seda ei ole enam võimalik päästa. Abielu loetakse talumatuks, kui abikaasadevahelised suhted ei ole katkenud lihtsalt ajutiselt, vaid need on tõsisel põhjusel katkenud täielikult ja püsivalt. Talumatust hinnatakse asja kohtuliku arutamise ajal valitseva olukorra alusel, võttes arvesse sellise olukorra tekkimiseni viinud kõiki asjaolusid. Kohus tuvastab talumatuse ka juhul, kui teine abikaasa on abielulahutusega nõus.

Abielu võib lõpetada ühe abikaasa avalduse alusel ja puudub nõue, et abielu peab olema muutunud talumatuks mõlema partneri jaoks.

Ei tõstatata küsimust seoses sellega, kelle süül on abielu talumatuks muutunud. Samuti ei tee kohus talumatuse olemasolu kindlaks oma menetluse käigus.

Seega võidakse abielu lõpetada ka selle abikaasa avalduse alusel, kes on vastutav abielu talumatuks muutumise eest.

3 Millised on abielu lahutamise õiguslikud tagajärjed seoses

Abielulahutuse õiguslike tagajärge on üksikasjalikult kirjeldatud allpool.

3.1 abikaasadevaheliste isiklike suhetega (nt perekonnanimi)

Abikaasa, kes muutis abiellumisel oma perekonnanime, võib ühe aasta jooksul alates abielulahutuse kohtuotsuse või abielu lõpetamist käsitleva kohtuotsuse jõustumisest või ühe aasta jooksul alates abielu vastastikusele kokkuleppele lahutamise notariaalakti või muu samaväärse dokumendi allkirjastamisest esitada pädevale ametusele taotluse abielueelse perekonnanime tagasisaamiseks. Selle taotluse saab esitada üksnes isik, kes abielu ajal oma perekonnanime täiendavalt ei muutnud (isikunime seaduse (*Zakon o osebnem imenu*) artikkel 17). Perekonnanime muutmine on haldusküsimus ja selle kohta teeb otsuse haldusamet, mitte kohus.

3.2 vara jagamisega abikaasade vahel

Kui abikaasad ei ole sõlminud abieluvaralepingut, lähtutakse ühisvara jagamisel **õiguslikust eeldusest, et ühisvara jaotatakse abikaasade vahel võrdselt**. Kui abikaasa leiab, et vara võrdse jagamise korral jääb ta halvemasse olukorda, siis sellisel juhul võib ta siiski taotleda, et tema osa määratakse kindlaks proportsionaalselt tema panusega ühisvara loomisesse. Väheolulisi erinevusi abikaasade panuses abieluvarasse ei võeta arvesse. Kohus võtab arvesse kõiki asjaolusid, eelkõige mõlema abikaasa sissetulekut, ühe abikaasa abi teisele abikaasale, laste hooldamist ja kasvatamist, majapidamistööde tegemist, kodu ja perekonna eest hoolitsemist, vara haldamist ning mis tahes muud liiki tööd ja osalust ühisvara haldamises, hooldamises ja selle väärtuse suurendamises (perekonnaseadustiku artikkel 74).

3.3 abikaasade alaealiste lastega**LASTE HOOLDAMINE JA KASVATAMINE**

Vanemad, kes ei ela koos või kavatsevad hakata lahus elama, peavad **kokku leppima laste kasvatamises ja hooldamises** ning tegema seda nende laste huvides. Nad võivad kokku leppida, et lapsed hooldavad ja kasvatavad mõlemad vanemad, et seda teeb üks vanematest või et vanemad jagavad lapsed omavahel ära. Kui nad ei jõua asjas omavahel kokkuleppele, aitab neil seda teha sotsiaalteenuste keskus. Samuti võivad nad taotleda lepitust. Kui vanemad jõuavad laste hooldamise ja kasvatamise küsimuses kokkuleppele, võivad nad teha ettepaneku sõlmida kohtulik kokkulepe. Kui kohus leiab, et kokkulepe ei ole laste huvides, lükkab ta ettepaneku tagasi.

Kui hoolimata sotsiaalteenuste keskuse abist ei jõua vanemad laste hooldamise ja kasvatamise küsimuses kokkuleppele, otsustab kohus ühe või mõlema vanema, lapse eestkostja, lapse (tingimusel, et ta on vähemalt 15aastane ning saab aru oma tegude tähendusest ja õiguslikest tagajärgedest) või sotsiaalteenuste keskuse taotlusel, et:

vanemad säilitavad ühise vastutuse laste hooldamise ja kasvatamise eest;

kõigi laste hooldamine ja kasvatamine usaldatakse ühele vanemale;

lapsed jagatakse vanemate vahel;

samuti võib kohus omal algatusel ja kooskõlas perekonnaseadustiku sätetega teha otsuse kõigi meetmete kohta, mis on vajalikud laste huvide kaitseks.

Hooldamise ja kasvatamise üle otsustamisel võtab kohus arvesse ka lapse arvamust, kui seda väljendab laps ise või teeb seda lapse nimel isik, keda laps usaldab ja kelle laps on ise valinud, tingimusel, et laps on võimeline aru saama arvamuse tähtsusest ja tagajärgedest. Otsustades lapse huvides toimuva hooldamise ja kasvatamise üle, võtab kohus arvesse sotsiaalteenuste keskuse arvamust, mida ta on taotlenud kooskõlas hagita tsiviilkohtumenetlust reguleeriva seaduse sätetega (perekonnaseadustiku artiklid 138 ja 143, hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse [*Zakon o nepravdnem postopku*] artikkel 102).

SUHTLUSÕIGUS

Lapsel on õigus suhelda mõlema vanemaga ja mõlemal vanemal on õigus suhelda lapsega. Suhtlus peab olema lapse huvides. Vanem, kellele on usaldatud lapse hooldamine ja kasvatamine, või teine isik, kelle juures laps elab, ei tohi teha midagi, mis muudaks suhtluse keeruliseks või võimatuks. Ta peab püüdma julgustada last omandama asjakohast suhtumist suhtlusesse teise vanema või mõlema vanemaga. Vanem, kellega laps suhtleb, ei tohi teha midagi, mis takistaks lapsega suhtlemist, tema eest hoolitsemist ja tema kasvatamist.

Vanemad, kes ei ela koos või kavatsevad hakata lahus elama, peavad jõudma suhtluse küsimuses kokkuleppele. Kui nad ei jõua asjas omavahel kokkuleppele, aitab neil seda teha sotsiaalteenuste keskus. Samuti võivad nad taotleda lepitust. Kui vanemad jõuavad suhtluse küsimuses kokkuleppele, võivad nad teha ettepaneku sõlmida kohtulik kokkulepe. Kui kohus tuvastab, et kokkulepe ei ole lapse huvides, lükkab ta ettepaneku tagasi. Kui vanemad ei jõua suhtluse küsimuses kokkuleppele, otsustab asja üle kohus.

Kohtumenetlus suhtluse üle otsustamiseks ja seda küsimust reguleeriva otsuse muutmiseks algatatakse ühe või mõlema vanema, lapse eestkostja, lapse (tingimusel, et ta on vähemalt 15aastane ning saab aru oma tegude tähendusest ja õiguslikest tagajärgedest) või sotsiaalteenuste keskuse ettepanekul.

Kui abielu lahutatakse abikaasade vastastikusel kokkuleppel, peavad abikaasad lahutuskokkuleppele lisama ka suhtluskokkuleppe, mille kohus lisab vastastikusel kokkuleppel lahutamist käsitlevasse otsusesse; avaldusele tuleb lisada tõend eelneval nõustamises osalemise kohta. Kui kohus rahuldab abielu lahutamise, abielu kehtetuks tunnistamise või abielu tühisuse tuvastamise avalduse, otsustab ta ka abikaasade ja nende ühiste laste (kui neid on) suhtluse üle.

Suhtluse küsimuses teevad esimeses astmes otsuseid regionaalsed kohtud (*okrožna sodišča*) hagita menetluse korras.

Suhtlusõiguse üle otsustamisel on kõige olulisemad lapse huvid. Vanemaga suhtlust ei loeta lapse huvides olevaks, kui sellega kaasneb lapse jaoks psühholoogiline surve või kui sellega seatakse ohtu lapse füüsilise ja vaimse arengu.

Lapsel on samuti õigus suhelda teiste isikutega, kellega lapsel on sugulussidemed ja lähedane isiklik suhe (nt lapse vanavanemad ja (pool)vennad või (pool)õed).

Kooskõlas perekonnaseadustiku artikliga 173 võib kohus suhtlusõigust piirata või selle ära võtta.

Kui vanem, kellega laps elab, takistab lapse ja teise vanema suhtlust ning suhtlust ei ole võimalik tagada isegi sotsiaalteenuste keskuse spetsialisti abiga, võib kohus teise vanema ettepanekul otsustada võtta suhtlust takistavalt vanemalt lapse isikuhooldusõigus ära ning anda isikuhooldusõigus teisele vanemale, kui kohtu hinnangul võimaldab kõnealune teine vanem suhtlust ning see on ainus viis kaitsta lapse huve. Kui see on vajalik asjaolude muutmise tõttu või lapse huvide kaitseks, annab kohus suhtlusõiguse küsimuses välja uue otsuse.

Hooldamise ja kasvatamise üle otsustamisel võtab kohus arvesse ka lapse arvamust, kui seda väljendab laps ise või teeb seda lapse nimel isik, keda laps usaldab ja kelle laps on ise valinud, tingimusel, et laps on võimeline aru saama arvamuse tähtsusest ja tagajärgedest.

Otsustades lapse huvides toimuva suhtluse üle, võtab kohus arvesse sotsiaalteenuste keskuse arvamust, mida ta on taotlenud kooskõlas hagita tsiviilkohtumenetlust reguleeriva seadusega (perekonnaseadustiku artiklid 141, 142 ja 143, hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 102).

Abikaasa ja laste ÜLALPIDAMINE

Abikaasad võivad otsustada sõlmida kohtuliku kokkuleppe laste ülalpidamise küsimuses. Kui kokkulepe ei ole lapse huvides, lükkab kohus ettepaneku tagasi (perekonnaseadustiku artikkel 191).

Kui abikaasad ei ole jõudnud kokkuleppele omavahel ega sotsiaalteenuste keskuse abiga, võivad nad taotleda kohtu otsust. Enne otsuse tegemist peab kohus küsima sotsiaalteenuste keskuse arvamust ning võtma otsustamisel arvesse ka lapse arvamust, kui laps on seda väljendanud ning kui ta on võimeline aru saama arvamuse tähtsusest ja tagajärgedest (perekonnaseadustiku artiklid 140 ja 143).

Vanemad on kohustatud oma lapsi ülal pidama kuni nende täisealiseks saamiseni, tagades laste arenguks vajalikud elutingimused oma võimete piires.

Samuti on vanemad kohustatud ülal pidama keskharidust omandavat last ka pärast täisealiseks saamist – tingimusel, et ta on statsionaarses õppes ning ei ole töösuhtes ega registreeritud töötuna –, kuni keskkooliõpingute esmakordse lõpetamiseni või keskharidust reguleerivate õigusnormide kohaselt kõrgeima üld- või kutseharidustaseme õpingute lõpetamiseni. See ülalpidamiskohustus lõppeb siis, kui laps saab 26aastaseks.

Vanemad on kohustatud ülal pidama kutsekeskharidust omandavat last – tingimusel, et ta on statsionaarses õppes ning ei ole töösuhtes ega registreeritud töötuna –, kuni kutsekeskhariduse esmakordse lõpetamiseni kooskõlas kutsekeskharidust reguleerivate õigusnormidega. Vanemad on kohustatud ülal pidama kõrgharidust omandavat last – tingimusel, et ta on statsionaarses õppes ning ei ole töösuhtes ega registreeritud töötuna –, kuni kõrghariduse esimese astme õpingute, magistriprogrammi või ühise magistriprogrammi esmakordse lõpetamiseni kooskõlas kõrgharidust reguleerivate õigusnormidega. Kui õppekava kestab kauem kui neli aastat, pikeneb ülalpidamiskohustuse kehtivusaeg selle ajavahemiku võrra, mille võrra ületab õppekava kõnealust nelja-aastast perioodi. See ülalpidamiskohustus lõppeb siis, kui laps saab 26aastaseks (perekonnaseadustiku artikkel 183).

Elatise määramisel võetakse arvesse ülalpidamist saama õigustatud isiku vajadusi ning ülalpidamiskohustuslase materiaalselt olukorda ja sissetulekut. Lapse elatise määramisel on kohus kohustatud võtma arvesse lapse huve, et elatise summa oleks piisav lapse eduka füüsilise ja vaimse arengu tagamiseks. Elatist peab katma lapse elamiskulud, eelkõige kulud eluasemele, toidule, rõivastele, jalanõudele, hoolitsusele ja kaitsele, haridusele, arendamisele, puhkusele ja meelelahutusele ning muudele konkreetsetele vajadustele. Lapse elatist korrigeeritakse kord aastas kooskõlas Sloveenia tarbijahinnaindeksiga (perekonnaseadustiku artiklid 189, 190 ja 198).

Abikaasa või mitteabielulise kooselu partner on kohustatud toetama oma abikaasa või partneri alaealist last, kes elab koos nendega, välja arvatud juhul, kui see lapsevanem või teine vanem suudab last ise ülal pidada.

Abikaasa või mitteabielulise kooselu partneri kohustus lõpeb siis, kui lõpeb abielu või mitteabieluline kooselu lapse ema või isaga, välja arvatud juhul, kui abielu või mitteabieluline kooselu lõpeb lapse ema või isa surma tõttu. Sellisel juhul on üleelanud abikaasa või mitteabielulise kooselu partner kohustatud surnud abikaasa või partneri last ülal pidama üksnes juhul, kui ta elas abielu või mitteabielulise kooselu lõppemise ajal koos lapsega (perekonnaseadustiku artikkel 187).

Täisealised lapsed on kohustatud oma vanemaid ülal pidama, kui vanematel ei ole piisavalt elatusvahendeid ja nad ei ole suutelised selliseid vahendeid hankima, kuid üksnes sama aja jooksul, nagu vanemad neid toetasid. Täisealised lapsed ei ole kohustatud toetama vanemat, kes ei ole täitnud põhjendamatult oma ülalpidamiskohustust nende suhtes (perekonnaseadustiku artikkel 185).

3.4 abikaasa ülalpidamise kohustusega?

Abikaasal, kel puuduvad elatusvahendid ja kes on töötü temast sõltumatutel põhjustel, on õigus nõuda oma abikaasalt ülalpidamist lahutusmenetluse käigus ning ka eraldi hagiga, mis tuleb esitada ühe aasta jooksul alates abielu lõpetamise jõustumiskuupäevast. Ülalpidamist saab nõuda üksnes juhul, kui ülalpidamist põhjendavad asjaolud olid olemas lahutuse ajal ning on olemas ajal, mil abikaasa taotleb ülalpidamist (perekonnaseadustiku artikkel 100). Abikaasad võivad abielu sõlmimisel, abielu jooksul või lahutuse ajal sõlmida täitmisele pööratava notariaalakti vormis kokkuleppe lahutuse korral ülalpidamise kohta (perekonnaseadustiku artikkel 101).

Ülalpidamine määratakse kindlaks vastavalt hageja vajadustele ja võttes arvesse ülalpidamist maksva isiku võimalusi. Ülalpidamine määratakse kindlaks igakuise ettemakse summana ja selle maksmist võib taotleda ülalpidamist käsitleva hagi esitamise hetkest. Erandjuhtudel võib seda maksta ühekordse summana või muul viisil, kui see on konkreetsel alustel põhjendatud. Sel viisil kindlaks määratud ülalpidamine ei tohi aga asetada hagejat oluliselt ebasoodsamasse olukorda kui siis, kui ülalpidamist oleks makstud igakuise ettemaksena, ega tekitada ülalpidamiskohustuslasele liigset koormust (perekonnaseadustiku artikkel 104).

Kohus jätab ülalpidamistootluse rahuldamata, kui taotlevale abikaasale ülalpidamise maksmine oleks teise abikaasa suhtes ebaõiglane, võttes arvesse abielu talumatuks muutumise põhjuseid, või kui enne abielulahutuse menetlust, selle ajal või pärast seda pani ülalpidamist taotlev abikaasa toime kuriteo oma abikaasa või nende lapse või vanemate vastu (perekonnaseadustiku artikkel 100).

Lahutatud abikaasadel ei ole ülalpidamiskohustust, kui ülalpidamise maksmine seaks ohtu nende suutikkuse elatada ennast või alaealisi lapsi, keda nad on perekonnaseadustiku kohaselt kohustatud ülal pidama (perekonnaseadustiku artikkel 105).

Elatise summat korrigeeritakse kord aastas kooskõlas Sloveenia tarbijahinnaindeksiga (perekonnaseadustiku artikkel 107).

4 Mida tähendab õigusmõiste „lahuselu“ igapäevaelus?

Kooselu (*življenjska skupnost*) on abielu oluline element (perekonnaseadustiku artikkel 3). Kooselu lõpetamine (*prenehanje življenjske skupnosti*) või lahuselu tähendab abikaasadevaheliste vastastikuste suhete oluliste elementide püsivat lõpetamist. Kooselu lõppemisega lõpeb ka abikaasade majanduslik liit ning intiimne ja emotsionaalne side. Samamoodi ei eksisteeri enam ühist kodust majapidamist jms.

5 Millised on lahuselu eeltingimused?

Seaduses ei ole sätestatud lahuselu tingimusi. Kohus teeb lahuselu kohta otsuse iga üksikjuhtumi puhul eraldi, lähtudes konkreetse juhtumi asjaoludest ja erijootest.

6 Millised on lahuselu õiguslikud tagajärjed?

Lahuselu ei mõjuta abielu kehtivust. See tähendab seega, et lahuselu korral lõpeb üksnes abikaasade kooselu, mitte abielu. Abielu lõpetamiseks tuleb esitada avaldus abielu lahutamiseks vastastikusel kokkuleppel, taotleda lahutuskokkuleppe notariaalset tõestamist või esitada lahutusavaldus (vt punkt 1). Abikaasal on õigus nõuda oma abikaasalt ülalpidamist lahutusmenetluse käigus ning ka eraldi hagiga, mis tuleb esitada ühe aasta jooksul abielu lõpetamise jõustumiskuupäevast.

7 Mida tähendab mõiste „abielu kehtetuks tunnistamine“ igapäevaelus?

Kehtetuks tunnistamine tähendab, et abielu sõlmimise ajal ei olnud täidetud tingimused, mis peavad seaduse kohaselt olema täidetud selleks, et abielu oleks kehtiv (nt puudus vaba tahteavaldus, tahteavaldus oli saadud sündi kasutades või see oli antud ekslikult, abielu ei olnud sõlmitud ettenähtud menetlust kasutades, abielu sõlmis alaealine või (ajutiselt) vaimselt ebakompetentne isik). Abielu õiguslikud tagajärjed kaotavad kehtivuse kehtetuks tunnistamise päeval.

8 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise eeltingimused?

Abielu ei muutu kehtetuks *ipso iure* (õiguse enese põhjal), vaid see tuleb otsusega kehtetuks tunnistada.

Abielu kehtetuks tunnistamise hagi võivad esitada abikaasad ja kõik isikud, kel on põhjendatud huvi abielu kehtetuks tunnistamise suhtes, nt juhul, kui abielu sõlmis alaealine või vaimselt ebakompetentne isik, kui varasem abielu ei olnud lõpetatud, kui abielu sõlmiti sugulaste vahel, kui üks abikaasadest ei olnud abielu sõlmimisel kohal või kui abielu ei sõlmitud kavatsusega moodustada ühine leibkond. Eespool nimetatud alustel võib hagi esitada ka peaprokurör, samuti võib ta seda teha juhul, kui abielu on sõlmitud lapsendaja ja lapsendatud lapse vahel.

Pärast vaimse ebakompetentsuse põhjuse äralangemist saab abielu kehtetuks tunnistamise hagi esitada üksnes kumbki abikaasadest.

Abielu kehtetuks tunnistamise nõude suhtes ei kohaldata aegumist (perekonnaseadustiku artikkel 48).

9 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed?

Abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed hakkavad kehtima kehtetuks tunnistamist käsitleva kohtuotsuse jõustumise päeval. Abielu kehtetuks tunnistamise korral kohaldatakse abikaasade varasuhete ja kingete suhtes lahutusmenetluse suhtes kohaldatavaid sätteid (perekonnaseadustiku artiklid 54 ja 55).

10 Kas abielulahutusega seotud küsimusi on võimalik lahendada kohtuväliselt?

Tsiviil- ja kaubandusajadega seotud lepitust käsitlev seadus (*Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah*) jõustus 2008. aasta juunis ning sellega reguleeritakse lepitusmenetlust, mida kasutatakse tsiviilõiguse, kaubandusõiguse, tööõiguse ja perekonnaõigusega seotud vaidlustes ja muudes omandiõigusega seotud suhetes, kus tegemist on nõuetega, mida pooled võiksid vabalt ise lahendada, välja arvatud juhul, kui eriseaduses ei ole mis tahes seda liiki vaidluste puhul sätestatud teisiti. Abielu ennast ei saa lõpetada kohtu sekkumiseta. Esitada tuleb avaldus abielu lõpetamiseks vastastikusel kokkuleppel (vt punkt 1).

11 Kuhu tuleb esitada abielu lahutamise, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise avaldus? Millised on avalduse vorminõuded ja millised dokumendid tuleb lisada?

Hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse kohaselt on abieluvaidlustes rakendatavad menetlused abielu tühisuse tuvastamise menetlus, abielu kehtetuks tunnistamise menetlus ja abielu lõpetamise menetlus.

Nendes küsimustes on esimese astme kohtutena otsustuspädevad **regionaalsed kohtud** (hagita tsiviilkohtumenetluse artikkel 10).

Abielu tühisuse tuvastamise menetlus algatatakse põhjendatud huvi omava isiku või peaprokuröri avalduse alusel.

Abielu kehtetuks tunnistamise menetlus algatatakse juhul, kui seda taotleb üks abikaasadest. Samuti võidakse see algatada põhjendatud huvi omava isiku või peaprokuröri avalduse alusel, kui perekonnaseadustikuga on nii ette nähtud.

Abielu lõpetamise menetlus algatatakse juhul, kui üks abikaasadest seda taotleb.

Menetlus abielu lahutamiseks vastastikusel kokkuleppel algatatakse mõlema abikaasa avalduse alusel. Kui vastastikusel kokkuleppel lahutamise avaldus on esitatud ja üks abikaasadest võtab avalduse menetluse käigus tagasi, peatab kohus menetluse (hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 81).

Abieluvaidluses esitatav avaldus peab hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse kohaselt sisaldama ka taotlust, mille üle kohus peab otsustama. Abielu lõpetamise avaldusele tuleb lisada sotsiaalteenuste keskuse tõend eelneval nõustamisel osalemise kohta, kui perekonnaseadustikuga on ette nähtud, et avalduse esitaja peab olema enne menetluse algatamist läbinud nõustamise (hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 82).

Lahutus vastastikusel kokkuleppel: kohus lõpetab abielu abikaasade vastastikusel kokkuleppel tingimusel, et abikaasad on jõudnud olulistest juriidilistes küsimustes ühisele arusaamale ning esitanud selle tõenduseks kokkuleppe ühiste laste (kui neid on) hooldamise, kasvatamise ja ülalpidamise ning laste ja vanemate suhtlusõiguse kohta, samuti täitmisele pööratava notariaalakti vormis kokkuleppe ühisvara jagamise kohta, selle kohta, kes jääb või asub elama nende eluasemesse, ning selle abikaasa ülalpidamise kohta, kellel puuduvad elatusvahendid ja kes on temast sõltumatutel põhjustel töötü. Enne kui kohus abielu lahutab, peab ta kindlaks tegema, kas abikaasadevahelise kokkuleppega tagatakse nende ühiste laste (kui neid on) hooldamine, kasvatamine ja ülalpidamine ning laste ja vanemate suhtlus kooskõlas laste huvidega. Kui kohus leiab, et abikaasadevaheline kokkulepe ei ole laste huvides, lükkab ta abielu vastastikusel kokkuleppel lahutamise avalduse tagasi (perekonnaseadustiku artikkel 96).

Lahutus notariaalselt tõestatud kokkuleppe alusel: abikaasad, kellel ei ole lapsi, kelle suhtes nad teostavad vanemlikku vastutust, soovivad lahutust ja jõuavad kokkuleppele ühisvara jagamises, selles, kes jääb või asub elama nende eluasemesse, ning selle abikaasa ülalpidamises, kellel puuduvad elatusvahendid ja kes on temast sõltumatutel põhjustel töötü, taotlevad nad notarilt abielu lõpetamise kokkuleppe notariaalset tõestamist. Abielu lõppeb notariaalakti allkirjastamisel. Notariaalakti alusel tehakse abielulahutuse kanne rahvastikuregistrisse. Kaheksa päeva jooksul alates notariaalselt tõestatud kokkuleppe sõlmimisest edastab notar notariaalakti haldusasutusele, kes teeb abielulahutuse kande rahvastikuregistrisse (perekonnaseadustiku artikkel 97). Lahutus: juhul kui abielu on mis tahes põhjusel muutunud talumatuks, võib kumbki abikaasa nõuda lahutust. Avaldusele tuleb lisada sotsiaalteenuste keskuse tõend eelneval nõustamisel osalemise kohta, kui perekonnaseadustikuga on ette nähtud, et avalduse esitaja peab olema enne menetluse algatamist läbinud nõustamise (hagita tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 82, perekonnaseaduse artikkel 98).

12 Kas menetluskulude katteks on võimalik saada menetlusabi?

Kohus vabastab poole osaliselt või täielikult kohtulõivude tasumisest, kui nende tasumine vähendaks olulisel määral poole enda või tema perekonnaliikmete ülalpidamiseks olemasolevaid vahendeid. Mittekodanikud on vabastatud kohtulõivu tasumisest, kui nii on sätestatud rahvusvahelises lepingus või kui on täidetud vastastikküt käsitlevad tingimused (kohtulõivude seaduse [Zakon o sodnih taksah – ZST-1] artiklid 10 ja 11).

Pool võib taotleda tasuta õigusabi juristi- ja eksperdikulude katmiseks. Otsuse tasuta õigusabi andmise kohta teeb regionaalne kohus, kelle tööpiirkonnas asub tasuta õigusabi taotleja alaline elukoht. Selle menetluse raames hindab kohus tasuta õigusabi seaduses (*Zakon o brezplačni pravni pomoči*) sätestatud tingimuste (nt sisuliste, rahalise olukorraga seotud tingimuste) täitmist.

13 Kas abielulahutuse, lahuse või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse saab edasi kaevata?

Abieluvaidluses tehtud otsuse saab edasi kaevata kõrgemasse kohtusse (*višje sodišče*).

Õigeaegselt esitatud edasikaebuse alusel võib esimese astme kohus varasemat otsust muuta või selle tühistada, kui see ei kahjusta kõnealuse otsusele tuginevate isikute õigusi või kui need isikud nõustuvad muudatuse või tühistamisega.

14 Milline on abielulahutuse, lahuse või abielu kehtetuks tunnistamise õigusliku tunnustuse taotlemise kord selles liikmesriigis, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus?

Määruse (EÜ) nr 2201/2003 artikli 21 kohaselt tunnistatakse teises liikmesriigis tehtud kohtuotsust, ilma et oleks vaja algatada mis tahes spetsiaalset tunnustamismenetlust.

Iga huvitatud pool võib taotleda kohtuotsuse tunnustamist või mittetunnustamist käsitleva otsuse tegemist. Sellisel juhul peab pool esitama Sloveenia pädevale regionaalsele kohtule taotluse otsuse täidetavaks tunnistamiseks.

15 Millisesse kohtusse peaksin pöörduma, kui soovin vaidlustada abielulahutuse, lahuse või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse tunnustamist, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus? Milline on menetluse kord eespool nimetatud juhtudel?

Taotluse esitamise menetluse suhtes kohaldatakse Sloveenia õigusnorme.

Pool, kes taotleb kohtuotsuse tunnustamist või vaidlustab kohtuotsuse tunnustamise otsuse või kes esitab taotluse otsuse täidetavaks tunnistamiseks, peab esitama järgmised dokumendid:

kohtuotsuse koopia, mis vastab autentsuse tõendamiseks vajalikele tingimustele;

standardvormil esitatud kinnitus abieluvaidluses tehtud kohtuotsuse kohta.

16 Millise riigi õigust lahutusmenetluses kohaldatakse, kui abikaasad ei ela selles liikmesriigis või on eri riikide kodanikud?

Määruse (EÜ) nr 2201/2003 (Brüssel IIa) sätteid kohaldatakse eeskätt ja vahetult rahvusvahelise kohtualluvuse küsimustes, mis on seotud ELi liikmesriikide kodanike või residentidega.

Juhul kui mõlemad abikaasad on hagi esitamise ajal eri riikide kodanikud, kohaldatakse kumulatiivselt nende riikide õigusnorme, mille kodanikud abikaasad on. Seda tehakse kooskõlas Sloveenia siseriiklike õigusnormidega (rahvusvahelist eraõigust ja menetlust käsitleva seaduse [Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku] artikli 37 lõige 2).

Kui abielu ei saa lõpetada nende riikide seaduse alusel, mille kodanikud abikaasad on, kohaldatakse abielu lõpetamise suhtes Sloveenia õigusakte, kui üks abikaasadest elas hagi esitamise ajal alaliselt Sloveenias.

Kui üks abikaasadest on Sloveenia kodanik, kuid ei ela alaliselt Sloveenias, ja abielu ei saa lõpetada rahvusvahelist eraõigust ja menetlust käsitleva seaduse artikli 37 lõikes 2 nimetatud õigusnormide alusel, kohaldatakse abielu lõpetamise suhtes Sloveenia õigust.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.

Sooviksime teilt [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.